

О. А. Воєводіна, В. М. Зігунов

*Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка*

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО РЕГІОНУ

У статті розкрито актуальні проблеми вітчизняної туристичної галузі та визначено напрямки розвитку туризму. Запропоновано методичний підхід до визначення перспективного обсягу туристичних перевезень. Під час дослідження було проаналізовано динаміку розвитку туристичної галузі, що дозволило визначити основні проблеми галузі та сформулювати перспективні

напрямки удосконалення регіональної стратегії розвитку туризму в регіоні.

Ключові слова: туризм, залізничний туризм, регіон, туристична діяльність, стратегія розвитку.

The article reveals the current problems of the domestic tourism industry and identifies areas for tourism development. A methodical approach to determining the prospective volume of tourist transportation is proposed. During the study, the dynamics of development of the tourism industry was analyzed, which allowed to identify the main problems of the industry and to form promising areas for improvement of the regional strategy for tourism development in the region.

Key words: tourism, railway tourism, region, tourist activity, development strategy.

Постановка проблеми. За останні роки індустрія туризму стала важливим соціальним і політичним явищем, що впливає на економіку багатьох розвинених країн. Сучасний туризм, безсумнівно, інтегрує майже всі галузі. Щорічно у світі здійснюється майже мільярд туристичних поїздок. Безумовно, туризм є однією з найбільш прибуткових галузей. Туризм становить до 10% загального ВВП ЄС. У розвинених країнах світу туризм сприяє соціально-економічному розвитку країн. За оцінками СОТ, кількість мандрівників зростає до 1,6 млрд на рік протягом наступних п'яти років, причому внутрішній туризм найбільше розвиватиметься в Китаї, США та Франції. Очікується, що щоденні витрати туристів, без урахування авіаквитків, зростуть приблизно до 5 мільярдів доларів на день. Не буде стояти на місці і іноземний туризм. Найбільші потоки туристів очікуються зі США, Японії, Китаю та Німеччини. На жаль, як бачимо, Україна не фігурує в цих оптимістичних списках. Україна зможе залучити інвестиції лише за умови комплексного розвитку туристичної інфраструктури та розвитку існуючих транспортних систем та будівництва нових об'єктів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемами розвитку туризму займалися такі вчені, як: Г. Бак,

Ю. Бараш, Л. Богуш, В. Данильчук, О. Кальченко, В. Кифяк, В. Цибух, І. Школа та інші. Кожен з них вніс свій істотний вклад у дослідження щодо перспектив розвитку туризму в нашій країні, але й досі наша держава, не дивлячись на багатий природний та історико-культурний потенціал, використовує його лише на третину. Згідно зі статистичними даними, у сфері подорожей і туризму Україна посідає 78-е місце серед усіх країн світу.

Формулювання мети. Метою статті є виявлення актуальних проблем вітчизняної туристичної галузі та визначення напрямів державної політики щодо розвитку туризму, визначення перспектив щодо розвитку туристичної індустрії, а також визначення методичного підходу щодо визначення перспективного обсягу туристів, які можуть користуватися залізничними перевезеннями.

Виклад основного матеріалу. Через складну політичну та економічну ситуацію в країні розвиток туристичної галузі дуже слабкий. Для вдосконалення необхідно розробити грамотну інформаційну політику, спрямовану на створення позитивного іміджу країни серед туристів.

Туристичні залізничні маршрути є невід'ємною частиною туристичного бізнесу більшості європейських країн і США. Це свідчить про успішність та великий стратегічний потенціал розвитку цього виду дозвілєвої діяльності [5].

До переваг залізничного туризму можна віднести можливість використання наявної інфраструктури та рухомого складу. Метою розвитку залізничного туризму є: підвищення прибутковості залізниці; Забезпечення потреб пасажирів у рухомому складі; Розвиток комплексної послуги на залізничному транспорті.

Україна не має розвиненої туристичної галузі як такої. Різноманітністю туристичних послуг насамперед можуть похвалитися міста-мільйонери, міста з визнаними

рекреаційно-туристичними зонами, а також деякі історико-культурні центри.

У більшості регіонів України розвитку туризму приділяється занадто мало уваги, що пов'язано з уже сформованою історичною спеціалізацією цих регіонів.

Неоднорідність розвитку туризму в регіонах України незаперечна. Завдяки багатому природному потенціалу загальновизнаними туристичними центрами залишаються Львівська, Івано-Франківська, Одеська, Херсонська, Київська та Закарпатська області.

Індустрія туризму – це група підприємств матеріального виробництва та невиробничої сфери, що забезпечують виробництво, розподіл, обмін і споживання туристичних послуг, розвиток і використання туристичних ресурсів, а також створення матеріальної бази туризму. Загальновизнаними суб'єктами туристичної галузі є безпосередньо туристичні підприємства та фірми, заклади розміщення, рекламні та туристичні установи, асоціації та державні (у тому числі регіональні) органи, що здійснюють регулювання розвитку туризму [4].

Аналіз стану внутрішнього туристичного ринку показує, що розвиток туризму в Україні знаходиться на початковій стадії. Вирішення цих проблем потребує сильної державної підтримки. Перш за все, мають бути створені належні рамкові умови для роботи туристичних компаній, установ та організацій. Необхідно розробити та впровадити передові методи та стандарти туристичних послуг; необхідно запропонувати вигідні умови для малих і середніх підприємців; підвищення ефективності використання дозвіллевих ресурсів та об'єктів культурної спадщини; зміцнити матеріально-технічну базу туризму.

Рішенням Кабінету Міністрів України затверджено Програму розвитку туризму в Україні на період до 2020 року, основною метою якої є створення на міжнародному

ринку конкурентоспроможного національного туристичного продукту, здатного задовольнити туристичні потреби спадщини населення [1].

Основою економіки туризму є насамперед туристична інфраструктура та туристичні послуги. Сучасний стан інфра-структури не задовольняє ні внутрішніх, ні іноземних туристів, а якість послуг робить сучасні туристичні продукти неконкурентоспроможними. Незадовільний стан дорожнього покриття, слабкий розвиток єдиної транспортної мережі, відсутність інформаційної бази – все це характеризує сучасний стан транспортної інфраструктури більшості зон відпочинку.

Важливими факторами, які надалі впливатимуть на розвиток туристичного ринку, є: демографічні зміни, матеріальний та соціальний статус населення, рівень освіти, тривалість відпустки, зайнятість та багато інших факторів.

Поступове збільшення чисельності працівників, підвищення доходів на члена сім'ї, підвищення рівня освіти дозволить розширити такі сегменти туристичного ринку, як відпочинок та відпочинок, відвідування тематичних парків та культурних заходів, відрядження, короткі поїздки та поїздки вихідного дня тощо [3].

Розвиток туризму в Україні створить додаткові робочі місця, поповнить валютні резерви, відновить занедбану інфраструктуру, зміцнить авторитет у світовому співтоваристві.

Ефективність управління туризмом можна розглядати у двох напрямках: економічному та соціальному. Найважливішими і найпростішими є розрахунки частоти подорожей та інтенсивності подорожей. Запропоновану Ю. І. Блохіним модель можна прийняти як загальну концепцію соціально-економічної оцінки розвитку туризму для великого туристичного центру чи регіону. З точки зору економіки міста та всієї області, туризм можна

вважати однією з його галузей. При цьому слід провести порівняльну оцінку ефективності різних варіантів розвитку туризму з урахуванням впливу цієї галузі на функціонування інших галузей. Критерієм оптимуму можна вважати прибуток, який отримує соціально-економічна сфера регіону від туристичної діяльності. Загалом цей прибуток відповідає сумі доходу від в'їзного та виїзного туризму мінус витрати, які несе економіка регіону на розвиток туризму. Цей прибуток – це та частина прибутку галузі, яка доступна для регіону і витрачається за межами самої галузі (тобто не враховується частина прибутку, яка витрачається на розширене відтворення індустрії туризму) [2].

Висновки. Сучасні проблеми, з якими стикається вітчизняна туристична галузь, включають: складність ведення туристичного бізнесу; Відсутність позитивної інформації як на національній, так і на міжнародній інформаційній арені; недостатній розвиток готельного господарства; Занедбаність пам'яток історії та культури.

Світовий досвід свідчить, що розвиток туризму сьогодні не завжди залежить від історично зрослого природно-рекреаційного потенціалу регіону та туристичної інфраструктури. Нині завдяки цілеспрямованому впливу та управлінню практично кожен регіон може розвинути свій туристичний потенціал і стати туристичною привабливістю. Практичний досвід показує, що розвиток туризму в регіоні можна контролювати і штучно створювати туристичні об'єкти. Тобто регіональний туризм можна розглядати як продукт, яким можна керувати в умовах ринкової економіки за допомогою маркетингових інструментів та останніх наукових досягнень регіонального менеджменту.

Для розвитку туризму основними напрямками державної політики мають бути: збереження туристичних

ресурсів; удосконалення нормативно-правової бази; Створення економічних умов для стимулювання розвитку туризму; Надання пільг на організацію туристичних робіт; залучення інвестицій у розвиток туристичної галузі; сприяння конкуренції; забезпечення безпеки туристів; підтримка науковців; Участь у міжнародних програмах розвитку туризму.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про туризм» від 15.09.1995 р. №325/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/anot/324/95-%D0%B2%D1%80>.
2. Бак Г. Впровадження інновацій у сфері туризму *Наукові записки*. 2010. №2. С. 48 – 56.
3. Данильчук В. Ф. Розвиток ринку туристичних послуг в умовах промислових регіонів України *Вісник ДІТБ*. 2011. №15. С. 283–290.
4. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні *Зелена Буковина*. 2003. С. 312.
5. Абрамов В. В. Історія туризму *ХНАМГ*. 2010. С. 294.